

INSTRUMENTE EDUCATIONALE PENTRU COMBATAREA INFRACTIUNILOR MOTIVATE RASIAL ÎMPOTRIVA ROMILOR ȘI A NOMAZILOR

Resurse pentru academiile și școlile de poliție

2025

VOLUMUL 1
FIȘĂ INFORMATIVĂ TRANSVERSALĂ

**INSTRUMENTE EDUCATIONALE
PENTRU COMBATAREA INFRACTIUNILOR
MOTIVATE RASIAL ÎMPOTRIVA
ROMILOR ȘI A NOMAZILOR**

Resurse pentru academiile și școlile de poliție

2025

**VOLUMUL 1
FIȘĂ INFORMATIVĂ TRANSVERSALĂ**

Opiniile exprimate în această lucrare sunt responsabilitatea autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat politica oficială a Consiliului Europei.

Reproducerea de extrase (până la 500 de cuvinte) este autorizată, cu excepția scopurilor comerciale, atâta timp cât integritatea textului este păstrată, fragmentul nu este utilizat în afara contextului, nu furnizează informații incomplete și nu induce în eroare cititorul în ceea ce privește natura, domeniul de aplicare sau conținutul textului. Textul sursă trebuie să fie întotdeauna menționat după cum urmează: „© Consiliul Europei, anul publicării”.

Toate celelalte cereri privind reproducerea/traducerea integrală sau parțială a documentului trebuie adresate Diviziei Publicații și Identitate Vizuală, Consiliul Europei F-67075 Strasbourg Cedex sau publishing@coe.int.

Orice altă corespondență referitoare la acest document trebuie adresată Diviziei pentru Romi și Nomazi, Consiliul Europei, F-67075 Strasbourg Cedex Franța
E-mail: roma.team@coe.int

Designul copertei și machetarea: Divizia Publicații și Identitate Vizuală, Consiliul Europei

Fotografie de copertă: Shutterstock

© Consiliul Europei, decembrie 2025
Tipărit la Consiliul Europei

Termenul „Romi și Nomazi” este utilizat de Consiliul Europei pentru a cuprinde diversitatea largă a grupurilor vizate de activitatea Consiliului Europei în acest domeniu: pe de o parte

a) Romi, Sinti/Manush, Calé, Kaale, Romanichals, Boyash/Rudari; b) Egipteni balcanici (Egipteni și Ashkali); c) grupuri orientale (Dom, Lom și Abdal); și, pe de altă parte, grupuri precum Travellers, Yenish și populațiile desemnate sub termenul administrativ „Gens du voyage”, precum și persoanele care se identifică drept țigani. Prezenta notă este o notă explicativă, nu o definiție a termenilor „Romi” și/sau „Nomazi”.

Autor: Joanna Perry. Revizuit de profesoara Zoë James, PhD.

Joanna Perry este consultantă independentă specializată în sprijinirea autorităților naționale și a agențiilor internaționale în vederea îmbunătățirii răspunsurilor la infracțiunile motivate de ură, discursurile instigatoare la ură și discriminare. Zoë James, PhD, este profesoară de criminologie la Universitatea din Plymouth. Principalele sale interese de cercetare se concentrează pe examinarea urii dintr-o perspectivă critică, cu un accent special pe daunele provocate de ură față de Gypsy, Travellers și Romi.

Cuprins

DESPRE FIȘELE INFORMATIVE EDUCAȚIONALE	5
VIOLENȚA RASISTĂ ÎMPOTRIVA ROMILOR ȘI A NOMADILOR	7
Introducere și context	7
Ce sunt infracțiunile și violența motivate de ură împotriva romilor și nomazilor?	8
Anchetarea și urmărirea penală eficientă a infracțiunilor rasiste: elemente-cheie	8
Aspecte relevante pentru examinare de către organele de cercetare penală	9
Definirea și înregistrarea incidentelor rasiste	9
Identificarea potențialelor infracțiuni motivate de ură: indicatori de prejudecată	10
Întrebări cheie pentru a identifica informațiile relevante	10
Investigații prompte și aprofundate	12
Asistență și protecția victimelor	12
Recunoașterea și abordarea intersecționalității	12
Abordarea profilării rasiale	12
Încurajarea comunităților rome și a nomazilor să raporteze violența rasistă	13
FIȘĂ INFORMATIVĂ TRANSVERSALĂ ȘABLON PPT	15
Instrucțiuni pentru lectori	15
Combaterea violenței rasiste împotriva romilor și a nomazilor	15
CAUZE ALE ANTIȚIGANISMULUI ȘABLON PPT	20
Instrucțiuni pentru lectori	18
NOTIȚE ȘI SUGESTII PENTRU LECOTOR	21
Informare despre traume	21
Convenția Europeană și Curtea Europeană a Drepturilor Omului	21

DESPRE FIȘELE INFORMATIVE EDUCAȚIONALE

T Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea Europeană) a pronunțat mai multe hotărâri privind lipsa unor investigații eficiente, inclusiv neinvestigarea posibilelor motive rasiste în legătură cu acuzații de maltratare, operațiuni ale poliției sau profilarea rasială a romilor. O serie dintre aceste hotărâri sunt în prezent examinate de Comitetul de Miniștri, care supraveghează punerea în aplicare, la nivel național, a măsurilor necesare pentru a preveni repetarea unor probleme similare.

În cadrul procesului de supraveghere a executării hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului referitoare la romi, Comitetul de Miniștri a luat act de măsurile relevante luate de structurile de poliție, inclusiv modificările aduse legislației și practicilor. Totodată a invitat autoritățile naționale să intensifice acțiunile și să ofere formare profesională specifică, măsuri îmbunătățite de consolidare a capacităților și activități de conștientizare pentru poliție și procurori în ceea ce privește clasificarea, investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor motivate de ură, inclusiv a infracțiunilor motivate rasial.

Recomandarea [CM/Rec\(2024\)4](#) a Comitetului de Miniștri adresată statelor membre cu privire la combaterea infracțiunilor motivate de ură sugerează integrarea unor module obligatorii ce vizează abordarea infracțiunilor motivate de ură în programele de studiu ale academiilor de poliție.

[Divizia pentru Romi și Nomazi](#) sprijină guvernele statelor membre în elaborarea și punerea în aplicare a legislației, politicilor, programelor și măsurilor la nivel național, astfel încât să se asigure că standardele Consiliului Europei în materie de drepturile omului sunt aplicate în mod eficient de către structurile poliției și aduc beneficii reale romilor și nomazilor.

Un aspect esențial al formării personalului din structurile poliției cu privire la combaterea infracțiunilor motivate rasial împotriva romilor și a nomazilor este asigurarea unei abordări sistematice a dezvoltării profesionale. O soluție viabilă ar fi integrarea standardelor relevante ale Consiliului Europei și a jurisprudenței Curții Europene în programele de studiu ale instituțiilor de formare inițială sau continuă a polițiștilor.

Aceste fișe informative educaționale sunt concepute pentru a ajuta lectorii și formatorii din cadrul structurilor educaționale de poliție să încorporeze standardele Consiliului Europei privind infracțiunile motivate rasial împotriva romilor în programele de formare oferite la nivelul instituțiilor de învățământ (academii de poliție, școli de poliție).

VIOLENȚA RASISTĂ ÎMPOTRIVA ROMILOR ȘI A NOMAZILOR

INTRODUCERE ȘI CONTEXT

Această fișă informativă se bazează pe hotărârile cheie ale Curții Europene a Drepturilor Omului și pe alte standarde ale Consiliului Europei pentru a prezenta:

- ▶ natura și impactul violenței rasiste împotriva romilor și nomazilor;
- ▶ elementele esențiale ale unei anchete eficiente, inclusiv conceptul de indicatori de prejudecată și modul în care aceștia pot fi utilizați pentru a demasca infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și nomazilor;
- ▶ importanța înregistrării infracțiunilor motivate de ură și a colectării de date dezagregate;
- ▶ importanța consolidării încrederii romilor și a nomazilor în poliție.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Curtea Europeană) consideră, în mod constant, că discriminarea pe baza etniei reale sau percepute a unei persoane este o formă de discriminare rasială în sensul articolului 14 din Convenția europeană a drepturilor omului (Convenția). „Discriminarea rasială este un tip de discriminare deosebit de grav și, având în vedere consecințele sale periculoase, necesită o vigilență specială și o reacție energică din partea autorităților. Din acest motiv, autoritățile trebuie să utilizeze toate mijloacele disponibile pentru a combate rasismul, consolidând astfel viziunea democrației asupra unei societăți în care diversitatea nu este percepută ca o amenințare, ci ca o sursă de îmbogățire” (*Paketova și alții împotriva Bulgariei*, 2022, paragraful 152).

Declarația Comitetului de Miniștri privind creșterea antițigănistului și a violenței rasiste împotriva romilor în Europa subliniază îngrijorarea crescândă cu privire la intensificarea violenței rasiste îndreptate împotriva comunităților de romi din întreaga Europă. Rapoartele Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) și ale altor organisme ale Consiliului Europei au constatat că romii și nomazii se confruntă zilnic cu riscul violenței rasiste în contextul antițigănistului și al discriminării răspândite.

În **Recomandarea sa de politică generală nr. 13** privind combaterea antițigănistului și a discriminării împotriva romilor, ECRI se declară „profund îngrijorată de creșterea numărului de acte

de violență comise împotriva unui număr mare de romi și de impunitatea prea frecventă de care se bucură vinovații”. O astfel de violență poate avea loc și în contextul riscului sau al strămutării forțate și distrugerii bunurilor aparținând comunităților rome (*Moldova (nr. 2) și alții împotriva României*, 2005; *Burlya și alții împotriva Ucrainei*, 2018; *Paketova și alții împotriva Bulgariei*, 2022).

Consiliul Europei recunoaște discursul instigator la ură atât ca factor care contribuie la infracțiunile motivate de ură, cât și ca punct de intervenție pentru prevenirea acestor infracțiuni.

Recomandarea **CM/Rec(2024)4** a Comitetului de Miniștri către statele membre privind combaterea infracțiunilor motivate de ură explică: „Statele membre ar trebui să pună în aplicare măsuri adecvate pentru a îmbunătăți conștientizarea, educația, formarea și utilizarea măsurilor de combatere a discursului de ură sau a discursului alternativ, în conformitate cu Recomandarea **CM/Rec(2022)16** privind combaterea discursului instigator la ură, cu scopul de a îmbunătăți capacitatea actorilor și instituțiilor relevante, inclusiv a funcționarilor publici, de a identifica în mod pro-activ factorii și comportamentele care ar putea conduce la infracțiuni motivate de ură. O atenție deosebită ar trebui acordată proliferării discursului de ură pe platformele online” (paragraful 56).

Curtea Europeană a constatat în repetate rânduri că autoritățile naționale nu au efectuat o anchetă eficientă cu privire la potențiala motivație rasială a violenței împotriva romilor și a nomazilor (a se vedea **Fișa informativă a Curții Europene privind romii și nomazii**). Ca atare, cerința ca poliția să cerceteze în mod activ și să probeze ura sau prejudecățile etnice este subliniată în mai multe cazuri soluționate de Curtea Europeană, evidențiate în această fișă informativă.

Curtea Europeană a subliniat că, în cazul în care probele indică existența unor tipare de violență și intoleranță împotriva unei minorități etnice, statele au obligații pozitive sporite de a răspunde în mod eficient la presupusele incidente motivate de prejudecăți (*Balkasi și alții împotriva Albaniei*, 2022; *Nachova și alții împotriva Bulgariei*, 2005; *Panayotopoulos și alții împotriva Greciei*, 2025; *R.B. împotriva Ungariei*, 2016; *Memedov împotriva Macedoniei de Nord*, 2021; *Lingurar împotriva României*, 2019; *M.B. și alții împotriva Slovaciei (nr. 2)*, 2023; *Pastrama împotriva Ucrainei*, 2021).

Rapoartele ECRI subliniază rata scăzută de urmărire penală și calitatea slabă a investigațiilor privind infracțiunile motivate de ură, care pot fi clasificate și ca infracțiuni mai puțin grave. Existența rasismului instituțional agravează și mai mult aceste provocări. De exemplu, s-a constatat că, în unele cazuri, comunitățile de romi sunt ținta profilării etnice, a raidurilor poliției și a violenței poliției (Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, „[Rasismul instituțional al autorităților de aplicare a legii împotriva romilor și nomazilor](#)”, 2023).

ECRI și alte organisme de standardizare subliniază rolul esențial al formării polițiștilor în identificarea, înregistrarea și combaterea infracțiunilor motivate de ură și a violenței rasiste, cu un accent special pe îmbunătățirea recunoașterii și documentării indicatorilor de prejudecată ([declarație comună a Comitetului Națiunilor Unite pentru Eliminarea Discriminării Rasiale și a Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței](#), 2025).

Recomandarea [CM/Rec\(2024\)4](#) a Comitetului de Miniștri către statele membre privind combaterea infracțiunilor motivate de ură recomandă includerea formării profesionale obligatorii în domeniul combaterii infracțiunilor motivate de ură în programele de studiu ale academiilor de poliție. Formarea periodică, în special pentru ofițerii specializați în investigarea infracțiunilor motivate de ură, ar trebui să acopere domenii cheie precum identificarea indicatorilor de prejudecată, descoperirea elementelor de ură, asigurarea probelor, evaluarea nevoilor victimelor și a riscurilor și asigurarea trimerii acestora către serviciile de sprijin adecvate.

Există, de asemenea, o lipsă evidentă de încredere între romi și poliție, ceea ce subliniază necesitatea îmbunătățirii relațiilor și a consolidării încrederii (ECRI, [Prevenirea și combaterea antițiganismului și a discriminării împotriva romilor și a nomazilor](#), 2023).

CE SUNT INFRACTIUNILE ȘI VIOLENȚA MOTIVATE DE URĂ ÎMPOTRIVA ROMILOR ȘI NOMAZILOR

„Infracțiunea motivată de ură” este definită ca faptă prevăzută de legea penală care implică un element de ură bazat pe una sau mai multe caracteristici reale sau percepute ori status ([CM/Rec\(2024\)4](#)). „Ura” include părtinire, prejudecăți sau dezaprobare. Infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și nomazilor sunt infracțiuni cu un element de ură bazat pe identitatea reală sau percepută a romilor sau nomazilor. Infracțiunile pot viza și o persoană care nu este nici rom, nici nomad, dar care are o anumită legătură cu aceste grupuri, cum ar fi un partener sau un avocat.

Persoanele vizate în mod eronat ca fiind romi sunt, de asemenea, considerate victime ale violenței prin asociere împotriva romilor și trebuie tratate ca atare. Aceeași abordare se aplică în situația distrugerii unor bunuri sau proprietăți considerate, în mod eronat, ca aparținând romilor sau nomazilor.

Recomandarea [CM/Rec\(2024\)4](#) explică faptul că „ura se poate manifesta cu diferite grade de severitate, de la stigmatizarea și discriminarea cotidiană, microagresiuni și abuz verbal, până la violență, terorism, crime de război și genocid”.

ANCHETAREA ȘI URMĂRIREA PENALĂ EFICIENTĂ A INFRACTIUNILOR RASISTE: ELEMENTE CHEIE

Expunerea de motive a Recomandării [CM/Rec\(2024\)4](#) precizează că statele membre „ar trebui să se asigure că sistemul de justiție penală în ansamblu, inclusiv instituțiile și persoanele care activează în cadrul acestuia, garantează că elementul de ură al infracțiunii motivate de ură este detectat, demascat, recunoscut și abordat pe parcursul întregului proces de justiție penală, pentru a se asigura îndeplinirea obligațiilor pozitive relevante” (alineatul 21). Curtea Europeană și ECRI au identificat mai multe elemente care asigură eficiența anchetei în cazul violenței rasiste împotriva romilor și a nomazilor.

Articolul 14 din Convenție (interzicerea discriminării) impune poliției obligația de a investiga în mod adecvat posibilele motive rasiste în cazul infracțiunilor violente. După cum a explicat Curtea Europeană, „atunci când investighează incidente violente, cum ar fi maltratarea, autoritățile statului au obligația de a lua toate măsurile rezonabile pentru a demasca posibilele motive discriminatorii”, inclusiv originea rasială și etnică, sexul, religia, opiniile politice și orientarea sexuală ([Turan Cakir împotriva Belgiei, 2009](#); [Abdu împotriva Bulgariei, 2014](#); [Angelova și Iliev împotriva Bulgariei, 2007](#); [Škorjanec împotriva Croației, 2017](#); [Eremia împotriva Republicii Moldova, 2013](#); [Virabyan împotriva Armeniei, 2012](#); [Relațiile musulmane georgiene și alții v. Georgia, 2023](#); [M.C. și A.C. v. România, 2016](#)).

Autorități publice

În ceea ce privește articolul 2 (dreptul la viață), în cauza [Nachova și alții împotriva Bulgariei](#), Curtea Europeană a concluzionat că, în contextul declarațiilor de martori și al probelor referitoare la prejudecăți și ostilitate generalizată față de romi, neefectuarea unei anchete adecvate cu privire la o posibilă legătură de cauzalitate între presupusele atitudini rasiste și utilizarea forței letale de către ofițeri de poliție a constituit o încălcare a aspectului procedural al articolului 14, coroborat cu articolul 2.

În ceea ce privește articolul 3 (interzicerea torturii și a tratamentelor inumane și degradante), în cauza *Balázs împotriva Ungariei*, Curtea Europeană a constatat că remarcile rasiste de pe rețelele de socializare prin care se lăudau acte de violență constituiau „indicatori relevanți ai infracțiunilor motivate de ură” și că neanchetarea acestora „a afectat caracterul adecvat al anchetei într-o măsură incompatibilă cu obligația statului în acest domeniu de a efectua investigații riguroase” în temeiul articolului 14 coroborat cu articolul 3 din convenție.

Persoane fizice

Obligația suplimentară de a investiga posibile conotații rasiste ale unui act violent se aplică și în cazurile în care sunt implicate persoane private, nu numai autorități statale. În cauza *Šečić împotriva Croației*, Curtea Europeană a constatat o încălcare a articolelor 3 și 14 ca urmare a faptului că autoritățile nu au luat toate măsurile rezonabile pentru a descoperi eventualele motive rasiste și pentru a stabili dacă ura sau prejudecățile etnice au jucat un rol în actele de violență comise de persoane private.

Curtea Europeană a explicat că tratarea violenței și brutalității motivate rasial în mod egal cu cazurile care nu au conotații rasiste ar însemna „a închide ochii la natura specifică a actelor care sunt deosebit de distructive pentru drepturile fundamentale”.

ASPECTE RELEVANTE PENTRU EXAMINARE DE CĂTRE ORGANELE DE CERCETARE PENALĂ

Motive mixte: deși a remarcat că nu numai actele bazate exclusiv pe caracteristicile victimei pot fi clasificate ca infracțiuni motivate rasial, Curtea Europeană a recunoscut, de asemenea, că autorii pot avea motive mixte, fiind influențați de factori situaționali în aceeași măsură sau mai mult decât de atitudinea lor prejudiciată față de grupul din care face parte victima (*Balázs împotriva Ungariei*, 2015).

Prin asociere: Curtea Europeană a clarificat că „obligația autorităților de a identifica o posibilă legătură între atitudinile rasiste și un anumit act de violență se referă nu numai la actele de violență bazate pe statutul sau caracteristicile personale reale sau percepute ale victimei, ci și la actele de violență bazate pe asocierea sau afilierea reală sau presupusă a victimei cu o altă persoană care deține sau se presupune că deține un anumit statut sau o caracteristică protejată” (*Škorjanec împotriva Croației*, 2017).

Măsuri adecvate: obligația statului pârât de a investiga posibile conotații discriminatorii ale unui act violent este o obligație de diligență și nu una absolută (*Bekos și Koutropoulos împotriva Greciei*, 2005; *Stoica împotriva României*, 2008).

Asigurarea probelor: autoritățile trebuie să facă tot ce este rezonabil în circumstanțele date pentru a colecta și asigura probele, pentru a explora toate mijloacele practice de descoperire a adevărului și pentru a pronunța hotărâri pe deplin motivate, imparțiale și obiective, fără a omite fapte suspecte care ar putea indica violența indusă de discriminare (*M.B. și alții împotriva Slovaciei (nr. 2)*, 2023; *Balkasi și alții împotriva Albaniei*, 2022).

Descoperirea posibilelor motive rasiste: dacă în cursul anchetei se descoperă dovezi privind insulte rasiste, acestea trebuie verificate și, dacă se confirmă, trebuie efectuată o examinare aprofundată a tuturor faptelor pentru a descoperi eventualele motive rasiste (*Panayotopoulos și alții împotriva Greciei*, 2025). În plus, trebuie luat în considerare contextul general al actelor de violență (*Škorjanec împotriva Croației*, 2017).

DEFINIREA ȘI ÎNREGISTRAREA INCIDENTELOR RASISTE

Recomandarea generală de politică nr. 11 a ECRI privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în activitatea poliției definește un incident rasist ca „orice incident care este perceput ca fiind rasist de către victimă sau de către orice altă persoană”. Aceasta înseamnă că, dacă o persoană a perceput că a fost ținta violenței anti-rome sau anti-nomazi, poliția ar trebui să înregistreze incidentul ca incident rasist. Această definiție largă are scopul de a asigura că orice caz perceput ca fiind motivat rasial este înregistrat și, eventual, investigat, consolidând incluziunea și preocuparea în supravegherea acestor cazuri.

Aceeași **recomandare** subliniază, de asemenea, că forțele de poliție ar trebui să instituie un sistem de înregistrare și monitorizare a incidentelor rasiste, indiferent dacă aceste incidente sunt ulterior clasificate ca infracțiuni rasiste. Acest proces servește drept bază pentru responsabilizare și monitorizare. În același sens, **Recomandarea CM/Rec(2024)4** a Comitetului de Miniștri privind combaterea infracțiunilor motivate de ură încurajează statele membre să asigure „colectarea, analiza și publicarea datelor defalcate în cadrul sistemului de justiție penală, inclusiv sprijinul acordat victimelor, în scopul evaluării eficacității punerii în aplicare a acestei legislații, a politicilor și a altor măsuri, precum și a impactului acestora asupra prevenirii și combaterii infracțiunilor motivate de ură”.

Recomandarea generală de politică nr. 13 a ECRI privind combaterea antițigănistului și a discriminării împotriva romilor încurajează statele membre să ia măsuri pentru a motiva victimele rome ale violenței și infracțiunilor rasiste să depună plângeri și să se asigure că acestea primesc asistența necesară.

Recomandarea CM/Rec(2024)4 subliniază importanța „asigurării faptului că nu vor exista repercusiuni adverse ca urmare a raportării infracțiunilor motivate de ură, în special în cazul persoanelor care lucrează în industriei incriminate, migranții aflați în situație de ședere ilegală și persoanele care solicită protecție internațională, asigurându-se, de exemplu, că există o separare între raportarea infracțiunilor motivate de ură, pe de o parte, și aplicarea legilor privind imigrația, pe de altă parte”.

IDENTIFICAREA POTENȚIALELOR INFRAȚIUNI MOTIVATE DE URĂ: INDICATORI DE PREJUDECATĂ

CM/Rec(2024)4 privind infracțiunile motivate de ură subliniază importanța „indicatorilor de prejudecată” pentru a ajuta la demascarea elementului de ură al infracțiunilor și explică: „Acești indicatori ar trebui elaborați cu atenție, în cooperare cu organizațiile relevante ale societății civile, și ar trebui să ghideze serviciile de poliție în înregistrarea și investigarea corespunzătoare a infracțiunilor motivate de ură”. Indicatorii de prejudecată sunt „fapte, circumstanțe sau tipare obiective care însoțesc un act sau acte infracționale și care, singure sau în combinație cu alte acte sau circumstanțe, sugerează că acțiunile autorului au fost motivate, în totalitate sau parțial, de orice formă de prejudecată” (Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), *Legile privind infracțiunile motivate de ură: un ghid practic*, ediție revizuită, 2022).

Indicatorii de prejudecată pot servi drept dovezi circumstanțiale și pot ajuta la identificarea tiparelor de infracțiuni. Deși oferă criterii obiective pentru evaluarea motivului probabil din spatele unui incident, acestea nu dovedesc neapărat că acțiunile autorului au fost determinate de prejudecăți (Biroul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR), *Înțelegerea infracțiunilor motivate de ură împotriva Romilor și abordarea nevoilor de securitate ale comunităților Rome și Sinti: un ghid practic*, 2023). Este esențial ca serviciile de poliție să documenteze și să ia în considerare acești indicatori atunci când audiază victimele și investighează cazurile de violență împotriva romilor și a nomazilor (ECRI, *Recomandarea generală de politică nr. 13*).

Curtea Europeană a constatat că, în cazul în care nu există indicatori de prejudecată sau fapte care să sugereze o legătură între atitudini rasiste sau discriminatorii și infracțiunea comisă, autoritățile nu sunt obligate, în temeiul articolului 14, să investigheze un „element de ură” (*Ognyanova și Choban împotriva Bulgariei*, 2006). Autoritățile trebuie să ia toate măsurile rezonabile în circumstanțele date pentru a colecta și a asigura probele și pentru a explora toate mijloacele practice de descoperire a

adevărului, fără a omite fapte suspecte care ar putea indica violență motivată rasial (*B.S. împotriva Spaniei*, 2012). În ansamblu, este extrem de important ca indicatorii de prejudecată să fie urmăriți în mod activ și să nu fie ignorați.

ÎNTREBĂRI CHEIE PENTRU A IDENTIFICA INFORMAȚII RELEVANTE

Următoarele întrebări pot ajuta la identificarea potențialelor infracțiuni motivate de ură împotriva romilor. Alternativ, ele pot fi considerate informații plauzibile, suficiente pentru a alerta autoritățile cu privire la necesitatea efectuării de investigații privind posibile motive rasiste (OSCE/ODIHR, *Înțelegerea infracțiunilor motivate de ură împotriva romilor și abordarea nevoilor de securitate ale comunităților Rome și Sinti: un ghid practic*, 2023; *Infracțiuni motivate de ură împotriva romilor, Raportare*, 2021).

Victimele sau martorii consideră că incidentul a fost motivat de rasism împotriva romilor?

Percepția victimei se află în centrul definiției unui incident rasist, identificat de *Recomandarea generală nr. 11 a ECRI* ca „orice incident perceput ca fiind rasist de către victimă sau de către orice altă persoană”. De exemplu, persoanele pot afirma că au fost forțate să-și părăsească locuințele pe fondul demonstrațiilor rasiste pentru că erau romi. Ele pot face referire la circumstanțe legate de amenințări, agresii verbale și insulte rasiste din partea funcționarilor publici și a persoanelor private (*Paketova și alții împotriva Bulgariei*, 2022, paragraful 136; *Burlya și alții împotriva Ucrainei*, 2018, paragrafele 92, 136).

Au existat comentarii, declarații scrise, gesturi sau graffitti care să indice prejudecăți?

Acestea pot include utilizarea de insulte rasiste anti-romi, stereotipuri și prejudecăți. Dovezile factuale referitoare la polițiști care întreabă pe cineva dacă este „țigan sau român” înainte de a recurge la forța fizică, în urma solicitării unui viceprimar de a „le da o lecție romilor”, precum și remarci ale ofițerilor de poliție despre comportamentul persoanelor de etnie romă ca fiind „pur țigănesc” sau „tactică obișnuită folosită de țigani” pot fi considerate ca indicând prejudecăți rasiale (*Stoica împotriva României*, 2008, paragrafele 128-131; *Petropoulou-Tsakiris împotriva Greciei*, 2007, paragrafele 29, 65; *Lingurar v. România*, 2019, paragrafele 74-78).

Atunci când victimele sau martorii declară că au auzit agenți de poliție proferând insulte etnice la adresa romilor, în exercitarea atribuțiilor, atunci când au folosit arme de foc, au recurs la forță sau în alte situații similare, precum și imediat după consumarea unor

asemenea acte, cum ar fi utilizarea unui limbaj rasist pe rețelele de socializare, poate fi esențial să se investigheze în mod aprofundat potențialele motive rasiale. (*Nachova și alții împotriva Bulgariei*, 2005, paragrafele 163-168; *Memedov împotriva Macedoniei de Nord*, 2021, paragrafele 47-49; *M.B. și alții împotriva Slovaciei (nr. 2)*, 2023, paragraful 95; *Balázs împotriva Ungariei*, 2015, paragrafele 66-76; *Bekos și Koutropoulos împotriva Greciei*, 2005, paragrafele 72-75).

Victima este identificabilă în mod vizibil ca aparținând comunității rome sau comunităților de nomazi?

În ceea ce privește agresiunea asupra unui bărbat rom și a unei femei nerome și insultele rasiste adresate acestora pe baza etniei și relației lor percepute, Curtea Europeană a considerat că neconsiderarea și neidentificarea legăturii dintre motivul rasist al violențelor și asocierea cu partenerul rom a condus la o evaluare deficitară a unui act motivat rasial (*Škorjanec împotriva Croației*, 2017, paragrafele 70-71).

Proprietatea vizată are o semnificație profesională, juridică sau culturală, cum ar fi comunitatea romă, un spațiu cultural și/sau alte locuri care pot fi frecventate de persoane din comunitățile rome și nomade?

Unele cazuri se referă la incidente în care un număr mare de rezidenți neromi au protestat, distrus sau au incendiat case într-o comunitate romă (*Gergely împotriva României*, 2007, paragraful 10; *Kalanyos și alții împotriva României*, 2007, paragrafele 10-11; *Tănase și alții împotriva României*, 2009, paragrafele 9-10), în timp ce altele implică persoane care nu sunt de etnie romă care aleg la întâmplare și împuşcă persoane de etnie romă din cartierul „unde locuiesc romii” (*Lakatošová și Lakatoš împotriva Slovaciei*, 2018, paragrafele 11-13).

Cazul *R.B. împotriva Ungariei* se referă la incidente care au avut loc într-un cartier locuit de romi, implicând marșuri anti-romi și amenințări directe împotriva familiilor rome. Curtea Europeană a constatat, „având în vedere probele, în special raportul comisariatului parlamentar pentru minoritățile naționale și etnice, [...] că comportamentul participanților la marșuri a fost premeditat și motivat de prejudecăți etnice” (*R.B. împotriva Ungariei*, 2016, paragraful 47).

Daunele materiale au implicat remarci rasiste împotriva romilor sau a nomazilor?

În unele cazuri, pot exista situații în care indivizi recurg la amenințări sau la remarci jignitoare, care pot fi însoțite de violență fizică, îndreptate împotriva mem-

brilor comunității rome sau a comunității în ansamblu. De exemplu, grupuri numeroase de persoane care nu aparțin comunității rome distrug sau incendiază case ale romilor și bunurile acestora, forțând membrii comunității rome să fugă sau să refuze ulterior întoarcerea (*Tănase și alții împotriva României*, 2009, paragrafele 9-11, *Gergely v. România*, 2005, paragraful 1, *Burlyya și alții împotriva Ucrainei*, paragrafele 8-12).

Suspectul este membru al unui grup etnic diferit de cel al victimei?

În unele cazuri, victimele pot furniza informații relevante despre agresori, cum ar fi faptul că aceștia au fost implicați în acte de violență similare și au folosit insulte verbale rasiste împotriva altor persoane de etnie romă sau că ar fi simpatizanți ai ideologiilor extremiste sau rasiste (*Šečić împotriva Croației*, 2007, paragrafele 24, 68-70; *Yotova împotriva Bulgariei*, 2012, paragrafele 106, 110; *Škorjanec împotriva Croației*, 2017, paragrafele 6-12, 68). Conotațiile rasiste pot fi identificate în cursul anchetelor, pe baza declarațiilor victimelor, martorilor sau autorilor (*Angelova și Iliev împotriva Bulgariei*, 2007, paragrafele 13, 116-117).

Este important de menționat că unele victime ale infracțiunilor motivate de ură sunt vizate nu pentru că posedă o anumită caracteristică (fiind romi), ci pentru asocierea lor cu o altă persoană care posedă efectiv sau se presupune că posedă caracteristica relevantă. Această legătură poate lua forma apartenenței victimei la un anumit grup sau a asocierii cu acesta, sau a afilierii reale sau percepute a victimei cu membru al unui anumit grup, de exemplu, printr-o relație personală, prietenie sau căsătorie (*Škorjanec împotriva Croației*, 2017, paragraful 66).

Suspectul aparține unui grup care promovează ura?

Acestea pot include diferite grupuri de extremă dreapta sau grupuri care promovează intoleranța față de romi. Autoritățile naționale ar trebui să acorde o atenție deosebită contextului specific în care sunt făcute declarații rasiste. Este important să se ia în considerare momentul în care au loc evenimentele, în special cele care implică grupuri mari, grupuri de extremă dreapta sau grupuri paramilitare cunoscute pentru comportamentul lor militant. Întrebările privind vizarea comunității rome și natura coordonată a intimidării sunt de o importanță crucială. Declarațiile rasiste, luate împreună cu contextul în care sunt realizate, ar putea reprezenta un risc clar și iminent de violență împotriva membrilor grupului vizat (*Király și Dömötör împotriva Ungariei*, 2017, paragrafele 76-80; *R.B. împotriva Ungariei*, 2016, paragrafele 36, 39-40, 88; *Vona împotriva Ungariei*, paragrafele 59-61, 67-69).

Au fost identificate desene sau graffiti cu simboluri, cum ar fi simbolul nazist, semnul Ku Klux Klan sau crucea celtică, între altele, la locul crimei sau al incidentului?

De exemplu, victima s-a plâns că vecinii săi foloseau expresii rasiste precum „țigan murdar”, „gunoi”, „musulman” și că, în timpul unei sărbători religioase pe care o celebra, pe ușa apartamentului său a fost desenată o cruce mare, iar pe perete a fost scris un mesaj vizibil: „mută-te sau vei regreta amarnic” (*Alković împotriva Muntenegrului*, 2017, paragrafele 8-18).

Incidentul a avut loc în urma sau în timpul unor campanii politice care îi viza pe romi sau nomazi ca țapi ispășitori și îi învinuiau pentru diverse probleme sociale, cum ar fi infrafracționalitatea sau șomajul, sau pentru faptul că beneficiau de asistență socială?

Curtea Europeană a declarat că „organizarea unor serii de mitinguri cu scopul declarat de a ține la distanță „criminalitatea țigănească” prin intermediul unor parade paramilitare poate fi considerată ca punere în aplicare a unei politici de segregare rasială. De fapt, marșurile intimidante pot fi considerate ca fiind primii pași în realizarea unei anumite viziuni a „legii și ordinii” care este rasistă, în esență”. În plus, Curtea Europeană a susținut că „intimidarea coordonată la scară largă – legată de promovarea unor politici motivate rasial, incompatibile cu valorile fundamentale ale democrației – poate justifica interferența statului în libertatea de asociere” (*Vona împotriva Ungariei*, 2013, paragrafele 69-71, 59-61; *R.B. împotriva Ungariei*, 2016, paragrafele 36, 39-40, 88; *Király și Dömötör împotriva Ungariei*, 2017, paragrafele 76-80).

Există dovezi ale unor tipare de violență și prejudecăți împotriva comunităților de romi și nomazi, de exemplu indicate în rapoarte ECRI sau ale organizațiilor civice locale sau ale instituțiilor de promovare a egalității?

În circumstanțe legate de incidente care pot fi percepute ca având conotații rasiste, este important să se ia în considerare contextul mai larg al prejudecăților și ostilității generale față de romi. Acest lucru este deosebit de relevant în lumina prevalenței discriminării și violenței împotriva romilor și a incidentelor continue de abuzuri ale poliției. În astfel de cazuri, este esențial să se cerceteze situația în contextul obligației de a investiga o posibilă legătură de cauzalitate între presupuse atitudini rasiste și abuzurile suferite de victime (*Ciorcan și alții împotriva României*, 2015, paragraful 164; *Lingurar împotriva României*, 2019, paragrafele 76, 80; *Fedorchenko și Lozenko împotriva Ucrainei*, 2012, paragraful 68).

ANCHETE PROMPTE ȘI APROFUNDATE

Curtea Europeană a statuat că „în cazul în care există suspiciunea că atitudinile discriminatorii au determinat un act violent, este deosebit de important ca ancheta oficială să fie desfășurată cu fermitate și imparțialitate, ținând seama de necesitatea de a reafirma în mod continuu condamnarea de către societate a urii discriminatorii” (*Nachova și alții împotriva Bulgariei*, 2005, paragraful 160).

În cauza *Balkasi și alții împotriva Albaniei*, Curtea Europeană explică faptul că autoritățile trebuie să depună întotdeauna eforturi serioase pentru a clarifica situația de fapt, să conducă la identificarea și, dacă este cazul, la tragerea la răspundere și sancționarea persoanelor responsabile. Este important de menționat că „autoritățile trebuie să facă tot ce este rezonabil în circumstanțele date pentru a colecta și asigura probele, pentru a explora toate mijloacele practice de descoperire a adevărului și pentru a pronunța hotărâri pe deplin motivate, imparțiale și obiective, fără a omite fapte suspecte care ar putea indica violență motivată rasial” (*Balkasi și alții împotriva Albaniei*, 2022, paragrafele 50, 68).

ASISTENȚĂ ȘI PROTECȚIA VICTIMELOR

Serviciile de poliție joacă un rol central în identificarea și abordarea nevoilor victimelor infracțiunilor motivate de ură, iar capacitatea de a sprijini în mod eficient victimele poate consolida legitimitatea acestora în rândul comunităților de romi și nomazi. Recomandarea *CM/Rec(2023)2* a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind drepturile, serviciile și sprijinul acordat victimelor infracțiunilor stabilește drepturile fundamentale ale tuturor victimelor, inclusiv ale victimelor infracțiunilor motivate de ură. La nivelul Uniunii Europene, standardele minime privind drepturile, sprijinul și protecția victimelor infracțiunilor sunt stabilite de *Directiva 2012/29/UE*.

Drepturile victimelor includ o evaluare individualizată a nevoilor lor de protecție la primul contact cu autoritățile de justiție penală, pentru a identifica măsuri specifice în funcție de caracteristici personale, natura și circumstanțele săvârșirii infracțiunii și vulnerabilitățile distincte, inclusiv pentru victime ale infracțiunilor motivate de ură. Serviciile de poliție sunt recunoscute ca făcând parte din „autoritatea competentă” responsabilă de asigurarea drepturilor victimelor, în special în ceea ce privește evaluarea nevoilor individuale și protecția victimelor.

Victimele au, de asemenea, dreptul la o comunicare clară și accesibilă și la înțelegerea procedurilor, cu măsuri care să le sprijine înțelegerea și participarea, inclusiv opțiunea cu privire la servicii de interpretare și traducere.

În funcție de legislația națională, victimele pot primi informații procedurale, pot depune plângeri oficiale și pot fi informate cu privire la evoluția cazului, inclusiv cu privire la deciziile legate de protecție, despăgubiri și participarea la proceduri.

Dreptul la protecție și sprijin este esențial în contextul Recomandării [CM/Rec\(2023\)2](#), inclusiv măsurile de prevenire a victimizării secundare, dreptul la audieri minime, discrete, cu asigurarea protecției vieții private. Victimelor ar trebui să li se ofere sprijin adecvat din partea autorităților publice relevante sau a organizațiilor specializate ale societății civile, facilitat de referințe din partea autorităților judiciare.

RECUNOAȘTEREA ȘI ABORDAREA INTERSECȚIONALITĂȚII

Recomandarea [CM/Rec\(2024\)4](#) privind combaterea infracțiunilor motivate de ură explică faptul că experiențele persoanelor vizate de infracțiuni motivate de ură nu se limitează neapărat la un singur aspect al identității lor, ci pot fi înțelese ca având loc inclusiv din mai multe motive intersectate. Serviciile de poliție ar trebui să fie informate cu privire la faptul că victimizarea motivată de ură poate fi mai dăunătoare atunci când este experimentată în mod cumulativ, datorită intersecționalității identitare. De exemplu, în [B.S. împotriva Spaniei și Alković împotriva Muntenegrului](#), Curtea Europeană a subliniat importanța investigării eficiente a mai multor aspecte ale plângerii reclamantei cu privire la discriminarea percepută pe motive de origine rasială și de gen sau origine etnică și religie.

ABORDAREA PROFILĂRII RASIALE

Recomandarea generală nr. 11 a ECRI privind combaterea rasismului și a discriminării rasiale în activitatea poliției evidențiază profilarea rasială ca o formă specifică de discriminare, definită ca „utilizarea de către poliție, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a unor criterii precum rasa, culoarea pielii, limba, religia, naționalitatea sau originea națională sau etnică în activitățile de control, supraveghere sau investigații”. În mod esențial, experiențele de profilare rasială duc la umilire, alienare și stigmatizarea comunităților minoritare, inclusiv a romilor și a nomazilor.

Recomandarea ECRI subliniază că aceste efecte degradează încrederea dintre comunități și poliție, care este esențială pentru activitatea eficientă a serviciilor de poliție. Statele membre trebuie să ia măsuri pentru a monitoriza, aborda și preveni profilarea rasială prin formare profesională, ghiduri, colectarea de date, monitorizare și, dacă este necesar, prin acțiuni disciplinare (Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei „[Rasismul instituțional al autorităților de aplicare a legii împotriva romilor și nomazilor](#)”, 2023).

În cazurile în care romii au fost vizați de operațiuni ale poliției și autoritățile au perceput comunitatea romă din perspectiva etniei și a comportamentului infracțional, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că un astfel de tratament echivalează cu profilarea etnică ([Lingurar împotriva României](#), 2019, paragrafele 76, 79).

Problema profilării etnice a fost ridicată și în contextul controalelor la frontieră, în special în ceea ce privește persoanele de etnie romă ([Memedova și alții împotriva Macedoniei de Nord](#), 2023, paragrafele 90 și 91).

Alte cauze examinate de Curtea Europeană au analizat problema profilării rasiale prin verificări de identitate efectuate de poliție pe baza caracteristicilor fizice și a culorii pielii ([Muhammad împotriva Spaniei](#), 2023; [Basu împotriva Germaniei](#), 2023; [Wa Baile împotriva Elveției](#), 2024, [Seydi și alții împotriva Franței](#), 2025).

ÎNCURAJAREA COMUNITĂȚILOR ROME ȘI A NOMAZILOR SĂ RAPORTEZE VIOLENȚA RASISTĂ

Recomandarea [CM/Rec\(2017\)10](#) a Comitetului de Miniștri privind îmbunătățirea accesului la justiție pentru romi și nomazi în Europa subliniază necesitatea de a încuraja romii să raporteze infracțiunile motivate de ură și discriminare, permițând totodată și raportarea de către terți pentru a sprijini victimele rome.

Serviciile de poliție ar trebui să vizeze îmbunătățirea relației cu comunitățile de romi și nomazi, prin măsuri de poliție comunitară, prevenirea infracționalității, ceea ce, poate contribui la consolidarea încrederii și la îmbunătățirea raportării.

Planurile de acțiune vizând combaterea infracțiunilor motivate de ură ar trebui, de asemenea, considerate o strategie cheie, asigurând că serviciile de poliție adoptă o abordare structurată și pro-activă în contracararea infracțiunilor motivate de ură.

Recomandarea [CM/Rec\(2024\)4](#) privind combaterea infracțiunilor motivate de ură subliniază necesitatea de a încuraja raportarea infracțiunilor motivate de ură prin furnizarea mai multor căi de raportare, inclusiv opțiuni online și anonime. Această abordare vizează să faciliteze raportarea, în special pentru persoanele care ar putea avea neîncredere în poliție sau se confruntă cu alte obstacole.

În plus, recomandarea se referă la acordarea sprijinului practic pentru organizațiile societății civile, pentru a le permite să funcționeze ca centre de raportare terțe. Aceste centre oferă mecanisme alternative, cum ar fi linii telefonice directe și sisteme online, care permit victimelor să raporteze incidentele în mod anonim și să acceseze servicii de sprijin.

Pentru a combate sub-raportarea, statele membre sunt încurajate să colaboreze cu societatea civilă pentru a

a spori gradul de conștientizare al publicului cu privire la opțiunile de raportare ale infracțiunilor de ură și pentru a se asigura că aceste opțiuni sunt accesibile pe scară largă în diferite limbi și formate.

Încurajarea raportării actelor de violență rasială este strâns legată de necesitatea de a dezvolta măsuri mai ample de consolidare a încrederii, cum ar fi consultări între reprezentanți ai poliției și reprezentanți ai comunităților de romi și nomazi și înființarea de unități specializate în combaterea infracțiunilor motivate de ură.

De asemenea, ar trebui recunoscut rolul polițiștilor romi în consolidarea încrederii publice, precum și capacitatea structurilor de reprezentare a polițiștilor romi, acolo unde acestea există, de a prezenta practici pozitive.

FIȘA INFORMATIVĂ TRANSVERSALĂ ȘABLON PPT

INSTRUCIUNI PENTRU LECTORI

Această prezentare oferă cursanților cunoștințe esențiale pentru identificarea, investigarea și combaterea violenței rasiste împotriva romilor și a nomazilor. Prezentarea se bazează pe fișa informativă transversală, hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, recomandările Consiliului Europei și rapoartele ECRI cu scopul de a asigura respectarea obligațiilor legale ale serviciilor de poliție în combaterea infracțiunilor motivate de ură.

Pe parcursul acestei sesiuni, lectorii ar trebui să reamintească cursanților să consulte fișa informativă pentru exemple suplimentare de cazuri, referințe și definiții cheie. Subliniați și integrați legislația națională, ghiduri privind formarea ofițerilor de poliție și orice instrumente specifice privind infracțiunile motivate de ură și infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și a nomazilor.

Există două moduri de a realiza acest lucru, după cum se indică mai jos.

1. Integrați legile și normele naționale în secțiunile relevante ale acestei prezentări pe măsură ce prezentați fiecare subiect.
2. Utilizați ultimele Slide-uri cu resurse pentru a furniza (dacă sunt disponibile):
  - ▶ cadrul juridic național privind infracțiunile motivate de ură (legislație, definiții, dispoziții ale codului penal);
  - ▶ instrumente naționale la nivelul serviciilor de poliție și metodologii referitoare la investigarea infracțiunilor motivate de ură;
  - ▶ măsuri specifice care vizează infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și a nomazilor;
  - ▶ date naționale privind infracțiunile motivate de ură, inclusiv cazuri înregistrate și tendințe legate de romi și nomazi.

COMBATAREA VIOLENȚEI RASISTE ÎMPOTRIVA ROMILOR ȘI NOMAZILOR

Slide 1 – Introducere și context

Puncte cheie

- ▶ Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că discriminarea rasială este deosebit de dăunătoare și necesită o reacție fermă din partea statului.
- ▶ Autoritățile trebuie să utilizeze toate mijloacele disponibile pentru a combate rasismul și a apăra valorile democratice.
- ▶ Violența rasistă împotriva romilor și a nomazilor este o problemă gravă la nivel european.
- ▶ Poliția are o obligație sporită de a investiga infracțiuni motivate de ură și de a răspunde în mod eficient.

Note lector

- ▶ Această secțiune subliniază obligația legală a poliției de a combate infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și nomazilor.
- ▶ Curtea Europeană a subliniat că statele trebuie să ia măsuri speciale pentru a preveni și a răspunde la violența rasistă.
- ▶ Nerespectarea acestei obligații constituie o încălcare a obligațiilor în materie de drepturile omului.

Slide 2 – Ce sunt infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și nomazilor?

Puncte cheie

- ▶ Infracțiunea motivată de ură este o faptă prevăzută de legea penală comisă cu un element de ură – ceea ce înseamnă că este motivată, în totalitate sau parțial, de discriminare, prejudecăți sau preconcepții.
- ▶ Elementul de ură poate fi bazat pe identitatea reală sau percepută a victimei ca fiind de etnie romă sau nomadă.
- ▶ Printre victime se pot număra și persoane care nu sunt de etnie romă, dar care au legături cu romii (parteneri, avocați, activiști).
- ▶ Infracțiunile motivate de ură variază de la discriminarea cotidiană și micro-agresiuni la violență, terorism și genocid.

Note lector

- ▶ Elementul de ură este esențial pentru definirea infracțiunii motivate de ură.

- ▶ Ofițerii trebuie să recunoască faptul că, chiar dacă o infracțiune pare aleatorie, aceasta poate fi motivată de prejudecăți împotriva romilor sau a nomazilor.
- ▶ Investigațiile inadecvate duc la sub-raportare și impunitate.

Slide 3 – Elemente cheie ale anchetelor eficiente

Puncte cheie

- ▶ Autoritățile trebuie să investigheze în mod activ motivele rasiste în cazul infracțiunilor violente care implică atât funcționari ai statului, cât și persoane private.
- ▶ Nerespectarea obligației de a investiga motivele discriminatorii poate constitui o încălcare a obligațiilor în materie de drepturile omului.
- ▶ Exemple de cauze: *Nachova și alții împotriva Bulgariei* (2005) – Folosirea excesivă a forței de către poliție față de romi, neanchetarea prejudecăților rasiale. *Balázs împotriva Ungariei* (2015) – Discursul instigator la ură ignorat în cadrul anchetei, subminând justiția. *Šečić împotriva Croației* (2007) – Obligația de a ancheta prejudecăți rasiale se aplică și în cazul infracțiunilor săvârșite de persoane private.

Note lector

- ▶ Anchetatorii trebuie să pună întrebări cheie: victima a fost vizată din cauza etniei sale? Au existat insulte rasiale sau legături extremiste? Investigarea motivației bazate pe ură nu este opțională – este o obligație legală.

Slide 4 – Obligațiile statului: aspectul substanțial

Puncte cheie

- ▶ Aspect substanțial: dacă atitudinile discriminatorii au constituit sau nu un factor causal în comportamentul contestat.
- ▶ Cazuri relevante: *Stoica împotriva României* (2008), paragraful 118; *Antayev și alții împotriva Rusiei* (2014), paragraful 123; *Aghdgomelashvili și Japaridze v. Georgia* (2020), paragraful 46.
- ▶ În principiu, sarcina probei cu privire la faptele invocate va reveni reclamantului. Cu toate acestea, în cazul în care evenimentele sunt în totalitate sau în mare parte de competența exclusivă a autorităților, sarcina probei revine autorităților, care trebuie să furnizeze o explicație satisfăcătoare și convingătoare.

Note lector

- ▶ Instanțele judecătorești evaluează dacă discriminarea a jucat un rol în încălcarea drepturilor.
- ▶ Autoritățile trebuie să răstoarne alegațiile de părtinire prin intermediul probelor clare, altfel riscă încălcarea articolului 14 din Convenția europeană a drepturilor omului.
- ▶ Nerecunoașterea părtinirii contribuie la impunitatea instituțională.

Slide 5 – Obligațiile statului: aspectul procedural

Puncte cheie

- ▶ Aspect procedural: statul are obligația de a investiga posibile motive rasiste în cazul actelor de violență.
- ▶ În cazul în care atitudinile rasiste au determinat un act violent, autoritățile trebuie să desfășoare o anchetă oficială cu fermitate și imparțialitate (*Nachova și alții împotriva Bulgariei*, 2005, paragraful 160).
- ▶ Nerespectarea obligației de a demasca motivele discriminatorii și tratarea infracțiunilor motivate de prejudecăți ca infracțiuni obișnuite ignoră impactul lor distructiv asupra drepturilor fundamentale.
- ▶ Obligația de a dovedi motivele discriminatorii este o obligație de diligență – autoritățile trebuie să facă ceea ce este rezonabil în circumstanțele date.

Note lector

- ▶ Poliția trebuie să investigheze în mod activ motivele de ură, fără a le considera simple infracțiuni obișnuite.
- ▶ Autoritățile trebuie să identifice indicatorii de prejudecată, să audieze martorii și să analizeze tiparele de violență țintită.

Slide 6 – Identificarea și înregistrarea incidentelor rasiste

---

Puncte cheie

- ▶ Recomandarea generală nr. 11 a ECRI definește un incident rasist ca fiind orice incident perceput ca rasist de către victimă sau de către orice altă persoană.
- ▶ Poliția trebuie să documenteze incidentele motivate de ură, chiar dacă acestea nu îndeplinesc pragul de răspundere penală.
- ▶ Înregistrarea corespunzătoare ajută la urmărirea tendințelor și la asigurarea responsabilității.

Note lector

- ▶ Percepția contează: dacă o victimă consideră că o infracțiune a fost rasistă, poliția trebuie să o înregistreze și să o investigheze în consecință.
- ▶ Neînregistrarea infracțiunilor motivate de ură maschează amploarea reală a problemei.

Slide 7 – Utilizarea indicatorilor de prejudecată pentru identificarea infracțiunilor motivate de ură

Puncte cheie

- ▶ Indicatorii de prejudecată sunt fapte, circumstanțe sau tipare obiective care sugerează o motivație bazată pe ură.
- ▶ Consiliul Europei subliniază că indicatorii de prejudecată ar trebui dezvoltati în cooperare cu societatea civilă.
- ▶ Indicatorii de prejudecată servesc drept probe circumstanțiale, dar nu dovedesc neapărat motivația de ură.
- ▶ Poliția trebuie să documenteze și să ia în considerare indicatorii de prejudecată atunci când audiază victimele și investighează cazurile de violență împotriva romilor și a nomazilor.

Slide 8 – Indicatori de prejudecată: percepția victimelor și a martorilor

---

Puncte cheie

- ▶ Percepția victimei este esențială pentru definirea unui incident rasist.
- ▶ Recomandarea de politică generală nr. 11 a ECRI prevede că un incident rasist este „orice incident perceput ca rasist de către victimă sau de către orice altă persoană”.
- ▶ Exemple: *Paketova și alții împotriva Bulgariei* (2022) – Familii de romi forțate să-și părăsească locuințele din cauza demonstrațiilor rasiste.
- ▶ *Burlya și alții împotriva Ucrainei* (2018) – Persoane de etnie romă au declarat că au fugit din casele lor din cauza amenințărilor rasiste și a violenței colective.

Note lector

- ▶ Poliția trebuie să ia întotdeauna în considerare percepția victimei atunci când evaluează motivația prejudecătii.
- ▶ Chiar dacă nu se identifică dovezi directe de prejudecată, trebuie examinat contextul infracțiunii.

Slide 9 – Indicatori de prejudecată: comentarii rasiste sau graffitti

---

Puncte cheie

- ▶ Au existat comentarii, declarații scrise, gesturi sau graffitti care să indice prejudecătii?
- ▶ Acestea includ insulte rasiste împotriva romilor, stereotipuri și prejudecătii.
- ▶ Exemple: *Stoica împotriva României* (2008) – Polițiștii au utilizat insulte cu conotații rasiste în timpul actelor de agresiune față de romi.
- ▶ *Petropoulou-Tsakiris împotriva Greciei* (2007) – Autoritățile au ignorat insultele rasiste față de romi în cazurile de brutalitate ale ofițerilor de poliție.
- ▶ *Lingurar împotriva României* (2019) – Polițiștii au proferat insulte rasiste în timpul raidurilor efectuate în comunitatea romă.

Note lector

- ▶ Insultele rasiale sunt un indicator relevant al prejudecăților și trebuie întotdeauna înregistrate în anchetele privind infracțiunile motivate de ură.

Slide 10 – Indicatori de prejudecată: locația vizată

Puncte cheie

- ▶ Infracțiunea a fost comisă într-un cartier, așezare, sit cultural sau un alt loc important al comunității rome?
- ▶ Exemple: *R.B. împotriva Ungariei* (2016) – Un cartier locuit de romi a fost ținta unor marșuri anti-rome și amenințări directe.
- ▶ Sediul organizației neguvernamentale rome Amalipe din Bulgaria a fost vandalizat, pe pereții clădirii fiind pictate cu spray sloganuri rasiste și anti-romi.

Note lector

- ▶ Infracțiunile motivate de ură vizează adesea locuri simbolice și au scopul de a intimida o întreagă comunitate.

Slide 11 – Indicatori de prejudecată: trecutul suspectului

Puncte cheie

- ▶ Suspectul aparține unui grup etnic sau rasial diferit de cel al victimei?
- ▶ Suspectul aparține unui grup extremist sau unei mișcări extremiste?
- ▶ Exemple: *Šečić împotriva Croației* (2007) – Autorii actelor de violență făceau parte dintr-un grup de extremă dreapta cunoscut pentru comiterea mai multor infracțiuni de ură.

- ▶ *Király și Dömötör împotriva Ungariei* (2017) – Mitingurile anti-rome organizate pe scară largă de grupuri de extremă dreapta au condus la intimidarea coordonată a comunităților rome.
- ▶ *Vona împotriva Ungariei* (2013) – Curtea Europeană a hotărât că marșurile de tip paramilitar împotriva comunităților rome au constituit acte de intimidare rasială la scară largă.

Note lector

- ▶ Dacă un suspect are afiliere extremistă, acest lucru trebuie semnalat ca un potențial indicator de prejudecată.

Slide 12 – Indicatori de prejudecată: simboluri ale urii și contextul politic

Puncte cheie

- ▶ Au fost găsite simboluri ale urii (simboluri naziste, însemne Ku Klux Klan, cruci celtice) la locul crimei?
- ▶ Incidentul a avut loc pe fondul unei retorici politice anti-romi?
- ▶ Exemple: *Alković împotriva Muntenegru* (2017) – Mesaje rasiste și de amenințare au fost scrise pe ușa locuinței unei familii de romi.
- ▶ *Vona împotriva Ungariei* (2013) – Discursurile instigatoare la ură și retorica de extremă dreapta din perioada alegerilor au contribuit la creșterea violenței împotriva romilor.

Note ale vorbitorului

- ▶ Infracțiunile motivate de ură se intensifică adesea în medii tensionate din punct de vedere politic, în care romii sunt folosiți ca țapi ispășitori.

Slide 13 – Indicatori de prejudecată: altele

Puncte cheie

- ▶ Victima era identificabilă în mod vizibil ca fiind de etnie romă sau nomadă? Îmbrăcămintă, limbă, aspect tradițional.
- ▶ Există vreun alt motiv clar? Absența unui alt motiv întărește ipoteza prejudecății.

Note lector

- ▶ Dacă victima este clar identificabilă ca fiind de etnie romă sau nomadă, acest lucru ar putea fi luat în considerare în cadrul anchetei.

Slide 14 – Sprijinirea și protejarea victimelor

Puncte cheie

- ▶ Victimele infracțiunilor motivate de ură necesită evaluări individualizate ale riscurilor și protecției.

- ▶ Infracțiunile motivate de ură provoacă traume severe și victimizare secundară.
- ▶ Femeile rome, persoanele de etnie romă cu dizabilități, gay, bisexuali, transgender, queer și alții (LGBTI) se confruntă cu o discriminare complexă.
- ▶ Poliția trebuie să se asigure că victimele au acces la servicii de consiliere și asistență.

Note lector

- ▶ Intersecționalitatea contează – unele victime se confruntă cu multiple vulnerabilități.
- ▶ Poliția trebuie să asigure protecția victimelor și să prevină represaliile.

Slide 15 – Abordarea profilării rasiale

Puncte cheie

- ▶ ECRI definește profilarea rasială ca utilizarea nejustificată a originii etnice în activitatea serviciilor de poliție.
- ▶ Romii sunt opriți, percheziționați și supuși raidurilor de către poliție în mod disproporționat.
- ▶ Profilarea afectează gradul de încredere și descurajează romii să solicite protecția poliției.

Note

- ▶ Profilarea rasială subminează încrederea dintre poliție și comunități.
- ▶ Ofițerii de poliție trebuie să beneficieze de instruire profesională pentru a evita practici discriminatorii.

Slide 16 – Încurajarea raportarea infracțiunilor motivate de ură

Puncte cheie

- ▶ Multe persoane de etnie romă și nomazi nu raportează infracțiunile motivate de ură deoarece nu au încredere în poliție sau se tem de aceasta.
- ▶ Soluțiile includ:
  - opțiuni de raportare anonimă (linii telefonice directe, formulare online);
  - raportare prin părți terțe: ong-uri;
  - inițiative de implicare a comunității.

Note lector

- ▶ Încurajarea victimelor să raporteze infracțiuni de ură necesită consolidarea încrederii prin asigurarea unui tratament echitabil și mecanisme de raportare accesibile.

Slide 17 – Contextul juridic și politic național (se completează de către lector)

Puncte cheie

- ▶ Legislația națională privind infracțiunile motivate de ură și definiții juridice.
- ▶ Măsuri operaționale ale poliției și metodologii de formare privind infracțiunile motivate de ură.
- ▶ Date naționale privind infracțiunile motivate de ură împotriva romilor și a nomazilor.

Slide 18 – Concluzii și puncte cheie

Puncte cheie

- ▶ Poliția trebuie să investigheze în mod aprofundat motivele rasiale în cazul infracțiunilor de violență.
- ▶ Nerespectarea obligațiilor în materie de drepturile omului implică neconsiderarea motivațiilor bazate pe prejudecăți.
- ▶ Indicatorii de prejudecată trebuie urmăriți în mod activ.
- ▶ Consolidarea încrederii în comunitățile rome necesită o activitate echitabilă și angajament pro-activ al serviciilor de poliție.

Note lector

- ▶ O activitate eficientă a poliției necesită responsabilitate, echitate și încredere.
- ▶ Asigurarea unui răspuns adecvat la infracțiunile motivate de ură este în beneficiul poliției și consolidează siguranța publică.

CAUZE ALE ANTIȚIGANISMULUI

ȘABLON PPT

INSTRUCȚIUNI PENTRU LECTORI

Această prezentare poate fi utilizată și adaptată împreună cu prezentarea principală a cursului pentru a introduce subiectul general. Slide-urile trebuie utilizate înainte de a discuta despre investigații moderne cu privire la infracțiuni motivate de ură și indicatori de prejudecată. Lectorii trebuie să încurajeze cursanții să facă legătura între discriminare istorică și provocări actuale cu care se confruntă poliția. Încurajați cursanții să reflecteze asupra exemplurilor locale de rasism instituțional și tendințelor ce privesc infracțiunile motivate de ură.

Conținutul acestei prezentări se bazează pe raportul intitulat „Antițiganismul: cauze, prevalență, consecințe, posibile răspunsuri”, elaborat sub îndrumarea Comitetului de experți al Consiliului Europei pentru problemele romilor și ale nomazilor și a Rezoluției 2523 (2023) a Adunării Parlamentare și a Raportului corespunzător privind rasismul instituțional al autorităților de aplicare a legii împotriva romilor și nomazilor.

Slide 1 – Rădăcinile antițiganismului

Puncte cheie

- ▶ Excluderea istorică, percepția romilor ca străini fără cetățenie, excluderea juridică și socială.
- ▶ Stigmatizarea religioasă și culturală. Miturile creștine îi prezentau pe romi ca fiind păcătoși sau blestemați, accentuând prejudecăți profund înrădăcinate. Romii erau sclavi în Europa de Est.
- ▶ Clasificarea rasială și rasismul „științific”. În secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, „știința rasială” i-a descris în mod fals pe romi ca fiind infractori și inferiori. Politicile eugeniste au dus la sterilizarea forțată, segregare și genocid.
- ▶ Stereotipurile coloniale și mitul „țiganilor”: Romii erau romantizați ca fiind exotici, dar periculoși, ceea ce justifică discriminarea legală.

Slide 2 – Dimensiunea și forme de violență împotriva romilor

Puncte cheie

- ▶ Manifestări ale antițiganismului: infracțiuni motivate de ură, discriminare, segregare școlară, violența poliției, evacuări forțate, și violență colectivă.
- ▶ Discriminare structurală: romii se confruntă cu excluderea în ceea ce privește locuirea, educația și ocuparea forței de muncă.
- ▶ Negarea și denaturarea Holocaustului romilor: nerecunoașterea nedreptăților istorice întărește excluderea contemporană.
- ▶ Complicitatea statului și impunitatea: eșecurile poliției încurajează autorii violenței împotriva romilor.

Slide 3 – Brutalitatea poliției și utilizarea excesivă a forței

Puncte cheie

- ▶ Cazuri documentate: hotărâri ale Curții Europene împotriva Bulgariei, Greciei, Ungariei, Macedoniei de Nord, României și Slovaciei.
- ▶ Violență soldată cu deces: multiple cazuri în care acte de maltratare au condus la decese.
- ▶ Eșecul anchetelor: impunitate sistemică în tratarea violenței poliției împotriva romilor.

Note

- ▶ Discutați concluziile Curții Europene privind utilizarea excesivă a forței, inclusiv cazurile în care persoane de etnie romă au decedat în urma acțiunilor poliției.
- ▶ Evidențiați *cauza Nachova și alții împotriva Bulgariei*, în care Curtea Europeană a statuat că autoritățile nu au investigat motivele rasiste în legătură cu utilizarea fatală a armelor din dotare de către poliție.
- ▶ Explicați că impunitatea favorizează o cultură a violenței, deoarece autorii nu se așteaptă la consecințe juridice.

Slide 4 – Operațiuni în comunități de romi

Puncte cheie

- ▶ Operațiuni ale poliției: comunitățile rome sunt frecvent vizate sub pretexte false.
- ▶ Impact: traume, distrugerea proprietăților, strămutări forțate.

- ▶ Concluziile Curții Europene: operațiuni justificate prin stereotipuri rasiale și identificarea unor țapi ispășitori.
- ▶ Eșecul protecției statului: poliția nu reușește să prevină violențe colective împotriva romilor.

Note lector

- ▶ Descrieți cazuri precum *Lingurar împotriva României*, în care Curtea Europeană a concluzionat că o operațiune a poliției a avut conotații rasiale.
- ▶ Explicați că operațiunile au fost justificate prin considerente rasiste, prin care se etichetează romii ca fiind infractori.
- ▶ Evidențiați cazuri în care poliția nu a intervenit în cazuri de violență colectivă împotriva romilor. (*Gergely împotriva României*, 2007; *Kalanyos și alții împotriva României*, 2007, *Tănase și alții împotriva României*, 2009)

Slide 5 – Profilarea etnică și controale ale poliției

Puncte cheie

- ▶ Vizarea frecventă a romilor și a nomazilor în contextul controalelor de rutină.
- ▶ Profilarea rasială: poliția oprește, interoghează, percheziționează romii în mod disproporționat.
- ▶ Criminalizarea sărăciei: cerșitul și așezările informale sunt tratate ca infracțiuni.
- ▶ Impact: umilire, neîncredere și teamă față de poliție.

Note lector

- ▶ Definiți profilarea etnică: utilizarea etniei în control, supraveghere sau investigație, fără justificare obiectivă.
- ▶ Citați Recomandarea de politică generală nr. 11 a ECRI împotriva profilării rasiale.
- ▶ Utilizați Rezoluția 2523 a Adunării Parlamentare: controalele sistematice asupra romilor sporesc neîncrederea în poliție.

Slide 6 – Infracțiuni motivate de ură și discurs politic de ură împotriva romilor

Puncte cheie

- ▶ Infracțiunile motivate de ură împotriva romilor sunt răspândite, dar sunt sub-raportate. Romii se tem de represalii și de inacțiunea poliției, ceea ce duce la rate scăzute de raportare.
- ▶ Acte de violență împotriva comunităților de romi și nomazi. Intervenția insuficientă a poliției pentru a preveni sau opri astfel de acte.

- ▶ Discursul politic de extremă dreapta alimentează infracțiunile motivate de ură. Politicieni și mass-media răspândesc discursuri narrative anti-romi, prezentând romii ca fiind infractori sau paraziți.
- ▶ Discursurile de ură pe rețelele sociale escaladează în acte de violență. Grupurile de „extremă dreaptă” și extremiștii atacă comunitățile de romi.

Slide 7 – Evacuări forțate și discriminarea în materie de locuințe

Puncte cheie

- ▶ Evacuările forțate ca formă de discriminare sistemică. Romii sunt evacuați fără a li se oferi o locuință alternativă, ceea ce duce la lipsa de adăpost și la excludere socială.
- ▶ Reglementările locale justifică segregarea și strămutarea. Romii sunt izolați în zone sărace și marginalizate, adesea în ghetouri sau așezări informale. Planificarea urbană discriminatorie menține romii în sărăcie, și în situație de vulnerabilitate la acte de violență.
- ▶ Rolul poliției în evacuările forțate. Poliția efectuează deseori evacuări, erodând și mai mult încrederea romilor în autorități.

Slide 8 – Accesul la justiție

Puncte cheie

- ▶ Sub-raportarea infracțiunilor motivate de ură: romii se tem de represalii și inacțiunea poliției.
- ▶ Hotărârile Curții Europene: statele trebuie să investigheze motivele discriminatorii în cazul infracțiunilor motivate de ură.
- ▶ Bariere juridice: romii se confruntă cu acte de discriminare în cadrul sistemelor judiciare. (*Moldovan and Others v Romania*, 2005, *Paraskeva Todorova împotriva Bulgariei*, 2010)
- ▶ Recomandări: îmbunătățirea asistenței juridice, a sprijinului acordat victimelor și a formării profesionale a procurorilor.

Note lector

- ▶ Explicați că jurisprudența Curții Europene impune poliției să dezvăluie motivele rasiale în cazul infracțiunilor motivate de ură.
- ▶ Faceți referire la cauza *Šečić împotriva Croației*, în care Curtea Europeană a constatat neinvestigarea motivelor rasiste în contextul actelor de violență împotriva unei victime de etnie romă.
- ▶ Subliniați importanța indicatorilor de prejudecată în identificarea infracțiunilor motivate de ură.

Slide 9 – Bune practici și soluții

Puncte cheie

- ▶ Colectarea datelor: esențială pentru urmărirea abuzurilor poliției și a tendințelor în materie de infracțiuni motivate de ură.
- ▶ Mecanisme independente de reclamare: asigură responsabilitatea pentru cazurile de abuz.
- ▶ Formare: poliția trebuie să fie instruită cu privire la identificarea indicatorilor de prejudecată și recunoașterea infracțiunilor motivate de ură.
- ▶ Dialog și consolidarea încrederii: implicarea comunităților romă în strategiile poliției.

Note

- ▶ Evidențiați, acolo unde este cazul, proiecte sau activități care au contribuit la acțiuni de formare și instruire ale poliției în materie de discriminare și comunitatea romă.
- ▶ Discutați despre modul în care formarea în materie de conștientizare și informare culturală contribuie la combaterea antițigănistului.

Slide 10 – Concluzii și puncte cheie

Puncte cheie

- ▶ Rasismul instituțional trebuie recunoscut și combătut. Sunt necesare investigații independente pentru a asigura responsabilitatea poliției.
- ▶ Anchetele în cazul infracțiunilor de ură trebuie să demaște motivații discriminatorii sau prejudecăți. Consolidarea gradului de încredere al comunităților romă este esențială pentru o mai bună activitate a poliției.

Note lector

- ▶ Rezumați importanța recunoașterii și abordării discriminării sistemice.
- ▶ Subliniați necesitatea unor anchete adecvate privind infracțiunile motivate de ură.
- ▶ Evidențiați importanța formării continue și instruirii polițiștilor și a măsurilor de consolidare a încrederii.

NOTE ȘI SUGESTII PENTRU LECTOR

INFORMARE DESPRE TRAUME

Atunci când se abordează probleme sensibile, cum ar fi violența împotriva comunităților române, este esențial să se promoveze un mediu de învățare respectuos și eficient. O abordare informată asupra traumelor în activitatea de formare a poliției este adecvată. Această abordare nu numai că recunoaște trauma potențială re trăită de cursanți, dar asigură și că metodele de formare nu provoacă în mod involuntar efecte dăunătoare. Mai jos sunt câteva sugestii pentru lectori.

Creați un mediu de învățare sigur: stabiliți linii directoare clare care să promoveze respectul, confidențialitatea și empatia în timpul sesiunilor de formare. Asigurați-vă că toți cursanții se simt în siguranță și încurajați, recunoscând că unii dintre ei pot avea experiențe personale legate de subiectele abordate în cursul de formare.

Utilizați materiale sensibile din punct de vedere cultural: dezvoltați conținut de formare care să fie respectuos și incluziv față de cultura română. Evitați stereotipurile și asigurați-vă că scenariile, cum ar fi jocurile de rol, sunt realiste și lipsite de prejudecăți. Acest tip de preocupare ajută la prevenirea re-traumatizării și favorizează un mediu incluziv.

Oferiți opțiuni de renunțare la activitățile sensibile: aveți în vedere că scenariile legate de jocuri de rol care implică violență sau discriminare ar putea declanșa reacții traumatiche. Oferiți cursanților opțiunea de a observa aceste activități, în loc să participe la ele, asigurându-vă că renunțarea nu duce la critică nejustificată sau consecințe negative.

Discutați în detaliu după exercițiile de joc de rol: după desfășurarea scenariilor de joc de rol, facilitați sesiuni de discuții în care cursanții își pot exprima sentimentele, discuta experiențele și procesa orice emoții care au apărut. Această practică ajută la atenuarea potențialelor traume și consolidează învățarea.

Oferiți acces la resurse de sprijin: asigurați-vă că participanții sunt informați cu privire la servicii disponibile, cum ar fi consiliere sau grupuri de sprijin pentru colegi, în cazul în care au nevoie de asistență pentru a procesa emoții declanșate în timpul activităților de formare. Disponibilitatea serviciilor de sprijin subliniază importanța bunăstării și sănătății mintale.

Prin integrarea practicilor bazate pe cunoașterea traumelor, lectorii pot crea un mediu de învățare respectuos, favorabil și eficient. Această abordare ar trebui să aibă avantajul suplimentar de a spori capacitatea cursanților de a interacționa cu empatie și profesionalism cu toate comunitățile de persoane.

CONVENȚIA EUROPEANĂ ȘI CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ghidul de resurse pentru ofițeri de poliție privind standardele Consiliului Europei referitoare la infracțiuni motivate rasial și nediscriminare, cu accent pe romi și nomazi, subliniază o serie de aspecte importante atunci când se discută chestiuni practice pentru poliție.

Orice persoană, inclusiv lucrătorii de poliție, care se consideră victimă directă și personală a unei încălcări a unui sau mai multor drepturi prevăzute în Convenția europeană, poate depune o plângere la Curtea Europeană a Drepturilor Omului.

În contextul Convenției europene a drepturilor omului, polițiștii au dreptul să fie protejați în situații care le pun în pericol integritatea fizică și psihică sau viața și să dispună de echipamentul, pregătirea și resursele adecvate.

În cazul în care un ofițer de poliție este judecat în cadrul unor proceduri penale legate de acte săvârșite în calitate de funcționar al statului, se aplică toate standardele relevante privind dreptul la un proces echitabil.

Ar trebui să se asigure o așteptare rezonabilă de confidențialitate la locul de muncă pentru ofițerii de poliție, precum și protecția împotriva discriminării în ceea ce privește recrutarea, condițiile de muncă, promovare, remunerare, concediere sau protecție împotriva hărțurii.

Ar trebui să se instituie un program de lucru rezonabil și perioade de odihnă corelative, remunerație adecvată și reglementări în materie de sănătate; concediu medical și asigurare de invaliditate în cazul accidentelor survenite în timpul serviciului, și alte măsuri de securitate socială (concediu parental, responsabilități legate de îngrijirea copiilor etc.).

Numeroși polițiști au câștigat procese în fața Curții Europene a Drepturilor Omului (în principal legate de litigii de muncă și probleme salariale).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului este deplin conștientă de dificultățile (și pericolele) curente cu care se confruntă serviciile de poliție și le ia în considerare atunci când examinează acuzații de comportament necorespunzător.

Pentru detalii privind cauzele soluționate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la polițiști, a se vedea [Ghid de resurse pentru ofițeri de poliție](#), paginile 43-45. O altă resursă relevantă pentru formatori este „[Manualul pentru formarea polițiștilor în materie de egalitate și nediscriminare](#)”, disponibil în mai multe limbi.

Divizia pentru Romi și Nomazi a Consiliului Europei sprijină guvernele statelor membre în elaborarea și punerea în aplicare a legislației, politicilor, programelor și măsurilor la nivel național, astfel încât să se asigure că standardele Consiliului Europei în materie de drepturile omului sunt puse în aplicare în mod eficient și aduc beneficii reale romilor și nomazilor, inclusiv în relația cu poliția.

Un aspect esențial al formării personalului din structurile poliției cu privire la combaterea infracțiunilor motivate rasial împotriva romilor este asigurarea unei abordări sistematice a dezvoltării profesionale. O soluție viabilă ar fi integrarea standardelor relevante ale Consiliului Europei și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului în programele de studiu ale instituțiilor de formare inițială sau continuă a polițiștilor.

Aceste fișe informative educaționale sunt concepute pentru a ajuta lectorii și formatorii din cadrul structurilor educaționale de poliție să încorporeze standardele Consiliului Europei privind infracțiunile motivate rasial împotriva romilor în programele de formare oferite de instituțiile de învățământ (academii de poliție, școli de poliție).

RO

www.coe.int

Consiliul Europei este cea mai importantă organizație pentru drepturile omului de pe continent. Acesta cuprinde 46 de state membre, inclusiv toate statele membre ale Uniunii Europene. Toate statele membre ale Consiliului Europei au semnat Convenția europeană a drepturilor omului, un tratat menit să protejeze drepturile omului, democrația și statul de drept. Curtea Europeană a Drepturilor Omului supraveghează punerea în aplicare a Convenției în statele membre.